

Länsstyrelsen i Stockholms län

Ärende nr 404-39763-2022

YTTRANDE

Stockholms kommun, nedan kallad kommunen, har fått tillfälle att yttra sig angående länsstyrelsens bedömning om prövning av Stockholms kommunfullmäktiges beslut att anta detaljplanen Vårbergsvägen, del av fastigheten Skärholmen 2:1 m.fl. i stadsdelarna Vårberg och Skärholmen, Dnr 2016-15393.

Länsstyrelsen befarar att den antagna detaljplanen inte säkerställer att friliggande förskola med tillhörande förskolegård blir lämplig med hänsyn till risken för föroreningar som berör fastigheten Kullholmen 1. WSP har på uppdrag av exploateringskontoret tagit fram en bedömning av markmiljö med mängden markföroreningar och hur de ska hanteras för de aktuella områdena Kullholmen 1 och Vårbergsvägen. Länsstyrelsen befarar även att den antagna detaljplanen inte säkerställer att planområdet blir lämpligt med hänsyn till risken för översvämning för befintlig bebyggelse vid Österholmsstigen.

Med anledning av detta vill kommunen förtydliga planärendet enligt följande

Bakgrund till länsstyrelsens beslut

Delbeslut 1: Markföroreningar

I granskningsyttrande den 14 oktober 2020 (dnr 402-56725-2020) framförde länsstyrelsen bland annat att länsstyrelsen, utifrån befintligt underlag, inte kunde bedöma föroreningssituationen, inte avgöra om kommunen funnit lämpliga lösningar eller om tillräckliga åtgärder har vidtagits. Länsstyrelsen anger också att kommunen t.ex. skriver i planbeskrivningen att halterna av föroreningar i fyllnadsmassorna understiger kraven för känslig markanvändning samtidigt som den anger att PAH i provpunkt 18B05 överskrider gränsen för farligt avfall.

För Kullholmen 1, som delvis ska bebyggas med förskola och därmed behöver klara kraven för känslig markanvändning, anges att endast en teoretisk geoteknisk utredning utförts.

Länsstyrelsen påpekar vidare att kommunen angett att kompletterande provtagningar ska ske innan beslut om antagande av detaljplanen men att det i planbeskrivningen bara finns information om sådan utredning utan resultat. Mot bakgrund av vad länsstyrelsen anfört och då planhandlingarna saknar information om platsens förutsättningar och vad som krävs för att göra platsen lämplig, anser inte länsstyrelsen att det går att utesluta risk för människors hälsa om detaljplanen genomförs.

Delbeslut 2: Översvämningsrisk

Länsstyrelsen anger att det av skyfallsutredningen från WSP daterad 12 juni 2020 framgår att den föreslagna torrdammen inte har tillräcklig kapacitet för att hantera det tillrinnande vattnet vid händelse av ett skyfall. När dammens kapacitet överskrids finns risk att vattnet rinner in i bostadsområdet söder om torrdammen till radhusområdet vid Österholmsstigen.

Länsstyrelsen anser att plankartan ska kompletteras med reglering av plushöjder på plankartan för att säkerställa att skyfallsflöden avleds i rätt riktning för att inte leda till översvämningsrisk.

Plankarta för Vårbergsvägen del 1 med de berörda områdena markföreningarna i Kullholmen 1 mfl. (röd figur till vänster) och översvämningsrisk (blå figur till höger).

Stadens svar på länsstyrelsens synpunkter

Delbeslut 1: Markföroreningar

Länsstyrelsen befarar att den antagna detaljplanen inte säkerställer att friliggande förskola med tillhörande förskolegård blir lämplig med hänsyn till risken för föroreningar som berör fastigheten Kullholmen 1. WSP har tagit fram en bedömning av markmiljö med mängden markföroreningar och hur de ska hanteras för de aktuella områdena Kullholmen 1 samt Vårbergsvägen.

Vårbergsvägen

Alla tidigare undersökningar inom planområdet har visat på halter under gränsvärdet för känslig markanvändning (KM) eller under mindre känslig markanvändning (MKM), med undantag för en punkt i Vårbergsvägens överbyggnad punkt 18B05 (se orange punkt) där halterna av PAH överskrider MKM och haltgränsen för farligt avfall.

Utsnitt ur kartbildens östra delar med punkt 18B05.

Kartbild: Provpunkter som är utförda av Exploateringskontoret samt aktuell byggaktör.

Markundersökningar i Vårbergsvägen ingick i översiktliga undersökningar som innefattade olika typer av marktytor, inte bara Vårbergsvägen. Helhetsbedömningen från de undersökningarna var att föroreningsituationen generellt visar att föroreningsnivån är låg med halter som allmänt sett motsvarar känslig markanvändning och att delytor med avvikande förhöjda halter kommer att omhändertas i samband med den jordschakt som ska utföras i byggskedet.

Vårbergsvägen blev undersökt med flera provpunkter i dess överbyggnad/bärlager som sammantaget visade på halter under mindre känslig markanvändning. Något enstaka delprov kan dock ofta visa en avvikande halt men bedöms inte förändra helhetsbilden.

I äldre vägar kan höga halter av PAH förekomma, rester av gammal tjärasfalt eller tjärindränkt makadam, vilket lokalt kan innebära ställvis högre halter av PAH, så är troligen fallet med punkt 18B05.

Provtagningarna är utförda med skruvborr varav man inte kan dra långtgående slutsatser av en punkt i ett och samma egenskapsområde. En helhetsbedömning från flera punkter bör alltså göras. Omgivande punkter utanför vägen visar inte på förekomst av PAH vilket indikerar att det är begränsat till Vårbergsvägen.

I kommande byggskede kommer Vårbergsvägen att byggas om. Det leder till att jordschakt kommer att genomföras och i samband med den schakten kommer en eventuell lokal PAH-förorening att omhändertas. För att verifiera och tydligare avgränsa den eventuella PAH-föroreningen och därmed även utgöra underlag för masshantering i byggskedet kommer kompletterande undersökningar, med bland annat förtätad provtagning runt punkt 18B05, utföras under hösten 2022. Någon kvarvarande risk för människors hälsa borde därefter inte finnas.

Kullholmen 1

För Kullholmen 1 är en miljöteknisk markundersökning utförd. Undersökningen visar att de fyllnadsmassor som finns på fastigheten delvis innehåller PAH överskridande Naturvårdsverkets generella riktvärden för känslig markanvändning. I en provpunkt uppmättes också alifater och aromater över KM. Alla uppmätta halter ligger under Naturvårdsverkets generella riktvärde för mindre känslig markanvändning och avgränsas vertikalt av naturlig underliggande mark.

I provpunkt som ligger inom område för planerad förskola uppmättes inga halter över KM.

Halter över generella riktvärden för KM har påträffats i provpunkterna 22W02, 22W03, 22W04 och 22W06.

I provpunkterna 22W02, 22W03 och 22W04 påträffades PAH i fyllnadsmassor i halter över generella riktvärden för KM. Föroreningen avgränsas vertikalt genom analys av underliggande bedömd naturlig jord i provpunkterna 22W03 och 22W04. I naturlig jord i provpunkterna 22W03 och 22W04 förekommer kobolt i halter något över KM men bedöms vara inom naturlig variation.

I provpunkt 22W06 påträffades PAH över KM i ytliga fyllnadsmassor, i djupare fyllnadsmassor på nivå 1,6-1,9 meter under markytan har alifater och aromater påvisats. Förhöjda halter petroleumämnen i fyllnadsmaterialet avgränsas vertikalt i underliggande torrskorpelera 2-2,5 meter under markytan. I detta understa prov på bedömd naturlig jord påvisas metallen nickel i halt något över KM med påvisad halt: 42 mg/kg, KM: 40 mg/kg.

Analys av asfalt påvisar halter PAH < 70 mg/kg, tjärasfalt har därmed ej påvisats vid undersökningen.

Vid genomförandet av planerad bebyggelse kommer huvuddelen av marken schaktas ur för att möjliggöra underbyggda garage varvid merparten av den berörda eventuellt förorenade jorden kommer omhändertas och transporteras till annan plats. Kvarvarande föroreningar kan därmed inte förväntas.

De åtgärder som behövs för att säkerställa markens lämplighet anses inte orimliga. Hantering av föroreningar ska alltid föregås av anmälan till miljöförvaltningen. Någon kvarvarande risk för människors hälsa borde inte finnas.

Provtagningsplatser med plankartan som underlag. Grönt område påvisar inga förhöjda halter av föroreningar över KM. Inom lila område har föroreningar över KM påträffats (främst PAH) men dessa ytor kommer schaktas ur minst en garagevåning i höjd i samband med genomförande av planen. Inom ytor för gata och gångväg (gula ytor) planeras schakt och fyllnadsarbete på cirka 0,5 – 1,0 meter för att anlägga gator och gångvägar.

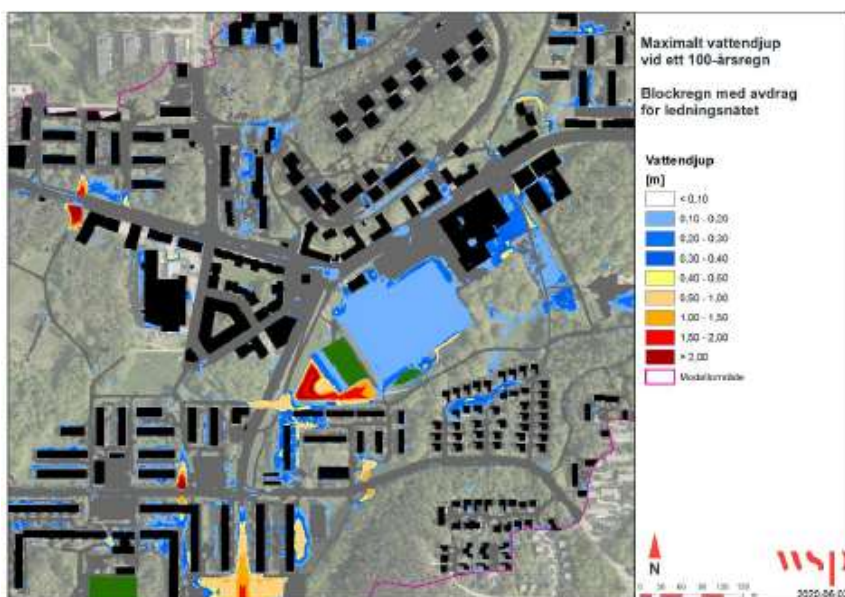
Delbeslut 2: Översvämningsrisk

WSP har på uppdrag av exploateringskontoret tagit fram ett PM för översvämningsrisken vid utbyggnad av bebyggelse i planområdet för Vårbergsvägen. WSP bedömer att efter detaljplanens genomförande kommer mindre vatten än idag att rinna till befintligt radhusområde vid Österholmsstigen vid skyfall. Enligt skyfallsmodell kommer största delen av flödet från vägarna gå till idrottsplanen och därefter samlas vattnet i torrdammen. Kommunen bedömer, med stöd av WSP:s PM, att föreslagen detaljplan med torrdamm förändrar och förbättrar situationen för radhusområdet. Det finns inget som tyder på att torrdammens kapacitet skulle vara otillräcklig.

Utöver ovanstående ser kommunen önskemålet från länsstyrelsen med tillägg av planbestämmelse i plankartan som ej genomförbar. Detta då staden anser att framtaget material är tillräckligt tydligt för att se att vattnet ska riktas åt rätt håll samt att ändring av plankartan innebär att detaljplanen måste ut på granskning igen med en onödig försening som följd utan att tillföra någon nödvändig information.

Figur 1. Nuläge. Max. vattendjup från skyfallsmodelleringen över Stockholm stad, gridstorlek 4x4 m. 100årsregn med klimatfaktor.

Figur 2. Planerat. Max. vattendjup för skyfallsmodelleringen Vårbergsvägen, Vårbergs IP, gridstorlek 1x1 m. 100årsregn med klimatfaktor.

Med anledning av länsstyrelsens delbeslut föreslår staden följande.

- I första hand att länsstyrelsen godtar stadens argumentation kring att det som helhet inom plan- och bygglovsprocessen samt med hänsyn till planens bifogade underlagsutredningar finns en tillräckligt klarlagd säkerhetsnivå men hänsyn till risk för markföroreningar och översvämning.

- I andra hand att länsstyrelsen beslutar ge staden förlängd svarstid för att fördjupa utredning kring markmiljö samt översvämningsrisk. Kompletterande utredningar ska bekräfta tidigare gjorda antaganden
- I sista hand att länsstyrelsen upphäver den del av planen som omfattas av friliggande förskola i Kullholmen 1.

Anledning till att kommunen förespråkar en delvis upphävande som alternativ lösning är att detaljplanen omfattar ett stort antal bostäder, samt utbyggnad av allmänna funktioner däribland skola och förskolor, vilka riskerar att i hög grad försenas vid ett upphävande av hela planen.

Bilagor

Bilaga 1: Provpunkter

Bilaga 2 Systemhandlingen med höjdsättningsplaner: T-33.1-006.pdf, T-33.1-007.pdf, T-33.1-010.pdf